

**'N HAMER, 'N SAAG EN 'N SKROEWEDRAAIER - OOR METODEDES VAN
ONTLEDING VAN DIE GRIEKSE TEKS VAN DIE NUWE TESTAMENT**

J. Botha

Departement Grieks, PU vir CHO

ABSTRACT

In this article four methods of analysis of the Greek text of the New Testament are compared.

The methods are: South African Discourse Analysis, the method of Syntactic Structural Analysis, the method of the Analysis of Thought Structure and finally the method of Semantic Analysis based on nuclear structures.

The methods are located within the development of theological hermeneutics and certain common limitations are pointed out. Subsequently the origins and the development of each method are discussed. Matthew 28:16 - 20 is analysed according to each of these methods and on the basis of these analyses the methods are compared with regard to their different aspects. In the final instance the possible applications of each of these methods are pointed out.

Koers 51(3) 1986
ISSN 0023-270X

1. INLEIDING

Die doel van hierdie artikel is om vier verskillende metodes van ontleding van die Griekse teks van die Nuwe Testament met mekaar te vergelyk deur dieselfde perikoop op al vier maniere te ontleed en om op grond daarvan moontlike toepassingsvlak(ke) vir die verskillende metodes aan te toon.

Die vier metodes wat behandel word is die volgende:

- Die Suid-Afrikaanse Diskoers analise (DA)
- Die metode van Sintaktiese Struktuurontleding van Fika van Rensburg (SSO)
- Die metode van stilistiese analise van die makrovlak van retoriese struktuur, gebaseer op nukluêre strukture, vir die doel van hierdie artikel genoem Nukluêre Struktuurontleding (NSO).
- Die metode van Gedagtestruktuurontleding van J C Coetzee (GSO).

Die fokus van hierdie artikel is nie ingestel op 'n diepgaande teoretiese evaluering van die vier metodes nie. Dit sou te omvangryk vir die bestek van een artikel wees. Daar word gekonsentreer op 'n vergelyking van die metodes ten opsigte van teoretiese apparaat en die praktiese toepassing daarvan. Die teorie waarop elke metode berus en die stappe wat gevolg moet word in die toepassing daarvan, word ook nie volledig bespreek nie. Ten einde 'n raamwerk te hê waarteen die toepassingsvlak(ke) van die metodes beoordeel kan word, word daar wel 'n teoretiese plasing van die metodes gegee.

'n Mens sou moeilik metodes wat hulle vertrekpunte in verskillende teksbeskouings het, kon vergelyk. Soos hieronder (2.2.3) beredeneer sal word, meen ek dat al vier die metodes onder bespreking, 'n gedeelte teksbeskouing het. Daarom kan as hipotetiese uitgangspunt vir hierdie

artikel aanvaar word die analogie wat in die titel gesuggereer word: dit is verskillende funksies wat tog met mekaar verband hou. Elke metode vra sy eie vrae aan die teks en kry antwoorde op daárdie vrae en nie op ander vrae wat nie gevra is nie. Daar is plek vir en behoefte aan meer as een metode vir die analise van die Griekse teks van die Nuwe Testament. 'n Mens maak nie 'n meubelstuk met slegs een gereedskapstuk nie. 'n Hamer, 'n saag, 'n skroewedraaier en nog baie ander gereedskapstukke is nodig om die geheelproses van die vervaardiging te kan uitvoer.

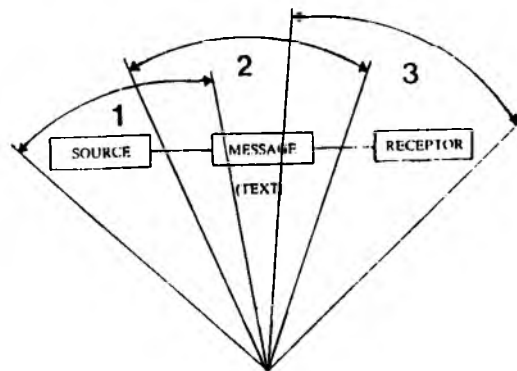
Die volgende werkwysse word gevolg ter bereiking van die doel soos hierbo gestel:

- Die metodes word geplaas binne die ontwikkelingsgang van die teologiese hermeneutiek en enkele gemeenskaplike beperkings van die metodes onder bespreking word uitgewys.
- Die ontstaan en die ontwikkeling van elke metode word kortliks geskets.
- Matteus 28:16-20 word volgens al vier metodes ontleed.
- Op die basis van die ontledings word die metodes dan met mekaar vergelyk ten opsigte van 'n aantal punte.
- Laastens word moontlike toepassingsvlak(ke) vir elk van die metodes onder bespreking aangetoon.

2. PLASING VAN DIE METODES BINNE DIE ONTWIKKELINGSGANG VAN DIE TEOLOGIESE HERMENEUTIEK EN ENKELE GEMEENSKAPLIKE BEPERKINGS

2.1 KORT OORSIG OOR DIE ONTWIKKELING IN DIE TEOLOGIESE HERMENEUTIEK

Lategan (1984:3) stel die basiese verskuiwings in die hermeneutiese debat soos volg voor:

2.1.1 Eerste fase

Die historiese periode is gedomineer deur vrae na oorsprong: bronne, outeurs, autographa, rekonstruksie. Hieruit het die histories-kritiese metode ontwikkel. In hierdie metode (met sy verskillende variasies soos tekskritiek, vormkritiek, tradisiekritiek, ens) was die konsentrasiepunt die verhouding tussen die sender en die boodskap (Lategan 1984:3). In die Literatuurwetenskap word hierdie benadering geneties genoem (kyk Swanepoel, 1986:306).

2.1.2 Tweede fase

Met die opkoms van die strukturalisme en die klem daarvan op die outosemantiese aard van tekste, het die teks self die konsentrasiepunt geword. Dit is die era van die teksimmanente eksegesi. Sinkroniese oorwegings geniet voorkeur bo diakroniese oorwegings. Die metodes in hierdie fase konsentreer veral op die oppervlaktestruktuur van die teks, die opbou en samehang van die verskillende onderafdelings 'n bepaalde perikoop of selfs 'n boek in sy geheel (Combrink 1985:159). Tog word daar in die geval van DA en NSO (met hulle transformasies - kyk Louw 1982:122vv) en GSO met sy ('intrinsieke' en 'implisiete' merkers - kyk Coetzee 1983) ook op die dieptestruktuur gewerk. Dit gebeur egter nie in die strukturalistiese sin van die woord nie (vgl. 2.2.2).

Hierdie fase in die Teologiese Hermeneutiek moet gesien word teen die agtergrond van die fase in die Literatuurwetenskap waarin die teks in die sentrum gestaan het - die so 'New Criticism' en die Strukturalisme. Ten spyte van hierdie gedeelte-opvatting oor die plek van die teks, verskil hierdie twee benaderings ingrypend van mekaar. Die 'New Criticism' stel ondersoek in na die wyse waarop die betekenis op die oppervlaktestruktuur van die teks figureer, terwyl die Strukturalisme konsentreer op die vraag hoe betekenis deur die dieptestruktuur gegenerer word. In beide benaderings word die teks egter beskou as 'n selfreferensiële en outonome objek (kyk Swanepoel, 1986:306).

2.1.3 Derde fase

Die mees resente ontwikkeling in die Teologiese Hermeneutiek is dat die fokus verskuif het na die finale fase in die kommunikasieproses. Die verhouding teks-leser word bestudeer en die leeshandeling word as 'n aktiewe produktiewe handeling gesien en nie bloot 'n passiewe ontvangs van die boodskap wat in die teks vasgelê is nie (Lategan 1984:4). Daarmee

saam het die effek van die kommunikasie ook 'n belangrike aspek van die navorsing geword. In hierdie benadering, genoem die Pragmatiek, word daar rekening daarmee gehou dat die Bybelse tekste geskryf is met die oog op 'n spesifieke gemeenskap. Dit gaan nie alleen oor spesifieke denotاسies van die teks nie. Die verskillende moontlike konnotاسies van die teks wat deur die werklike lesers op grond van hulle kompetensie gerealiseer sou kon word, word ondersoek. In ooreenstemming met die intensiewe aandag aan die buite-tekstuele konteks van 'n geskrif, is daar in die jongste navorsing ook besondere toespitsing op die sosiologiese aspekte van die tekste van die Nuwe Testament (Combrink, 1985:165-166). Daar word dus beweeg na 'n sisteembenadering. Binne hierdie ontwikkeling word die sender dan ook weer in die oog gekry, maar dan wel op 'n totaal ander wyse as in die eerste fase.

Agter hierdie derde fase in die Teologiese Hermeneutiek, lê beslis die ontwikkelings in die Literatuurwetenskap van die afgelope klompie dekades. Veral resente ontwikkelings soos die Literêre hermeneutiek, die Semiotiek en die Resepsie-estetika, hou met hierdie derde fase in die Teologiese Hermeneutiek verband. Die klem in hierdie teorieë val op die reseptor in sy verhouding tot die teks. Die teks word gesien as 'n teken vir die leser (kyk Swanepoel 1986:306). Die mees resente ontwikkelings in die Literatuurwetenskap, te wete die Post-Strukturalisme (waaronder Dekonstruksie ingesluit is), het nog nie die Teologiese Hermeneutiek in volle sterkte getref nie. Die implikasies van hierdie "radikale en lewenskragtige geestesbeweging" (De Beer, 1985:9) vir die lees van die Bybel is ingrypend. De Beer is van mening dat die konsekwensies van van dekonstruktiewe operasies so verreikend kan wees, dat dit vir die meeste mense waarskynlik te duur sal wees (1985:9). In 'n sekere sin is dit die logiese uitvloeisel en konsekwensie van die benaderings wat so pas genoem is (kyk Hawkes, 1977:151vv). Dit val egter buite die onderwerp onder bespreking om verder hierop in te gaan.

2.2 TEORETIESE PLASING VAN DIE VIER METODEDES

2.2.1 Histories

Dit sou 'n ooreenvoudiging van Lategan se model wees om die onderskeid wat hy tussen die verskillende fases aandui, as rigiede skeidings te sien. 'n Mens kan dus byvoorbeeld nie sê dat daar in die eerste fase geen aandag aan die teks gegee is nie, of in die tweede fase geen aandag aan die leser nie. Die model wil bloot die konsentrasiepunte in die ontwikkeling van die Teologiese Hermeneutiek aandui.

Die vier metodes wat hier onder behandeling is, pas duidelik in die tweede fase.

2.2.2 Strukturaal/stuktureel

Binne hierdie tweede fase maak Vorster (1983:135) die verdere nuttige onderskeid tussen strukturele en strukturele metodes. Strukturele eksegeese is 'n interpretasie metode met behulp waarvan die struktuur, dit wil sê die opbou, van 'n teks in al sy relasies geïnterpreteer word. Strukturele eksegeese is 'n vorm van teksinterpretasie met behulp waarvan die verskynsels wat die betekenis van 'n teks teweegbring of gegenereer word, bestudeer word. Die objek is daarom nie die betekenis of die boodskap van die teks nie, maar dit wat betekenis tot gevolg het.

Binne hierdie onderskeid val al vier die metodes onder bespreking onder die hoof strukturele eksegeese. Al vier die metodes gaan van die veronderstelling uit dat taal gestruktureer is en dat die elemente in taal (hetsy op die oppervlakte- of die betekenisstruktuur) in samehang figureer. Tog word die konsekwensies van die strukturalisme nie in

hierdie benaderings volledig deurgetrek soos in die geval van die strukturalistiese metodes nie.

2.2.3 Literatuurbenadering

Binne die breë skematiserings van benaderings tot literatuur wat Swanepoel (1986:315) gee, meen ek dat die vier metodes onder bespreking in kolom 5 geplaas moet word. Dit wil sê: Lees vereis noukeurige aandag, die oriëntasiepunt is die teks as 'n outonome objek met 'n ontologiese status, betekenis setel in die struktuur van die teks waarin interpretasie sentraal staan, in die laaste instansie is daar slegs een betekenis in 'n teks, 'n fenomenologiese benadering lê hieraan ten grondslag en 'n metode van bestudering van teksinterne verbande (d.w.s. formalisties), moet gevolg word. Ten opsigte van waar betekenis setel, meen ek egter dat al vier metodes die setel van betekenis ook sal sien as iets wat die sender in die teks vasgelê het (d.w.s. in kolom 3), en nie bloot in die struktuur van die teks nie.

Hoewel 'n breë veralgemening, is so 'n teoretiese plasing van die vier metodes binne 'n geheelbeeld van benaderings tot tekste, tog nuttig en verhelderend.

2.3 GEMEENSKAPLIKE BEPERKINGS

Al vier die metodes het die gemeenskaplike beperking dat die verhouding teks/leser nie (metodologies en teoreties) in berekening gebring word nie.

Dit is egter interessant om daarop te wys dat daar wat hierdie saak betref in drie van die vier gevalle beslis ontwikkeling plaasgevind het:

- Waar daar in die geval van die DA in 1977 van die struktuur van Mt 1-13 gepraat is, is die titel in 1982 gewysig na 'n meer beskeie 'Structure and meaning in Mt 14-28.' Daar is dus raakgesien dat struktuur nie iets 'objektiefs' is wat die teks het nie, maar dat die leser struktuur daarin raaksien. Die feit dat die leser 'struktuurmerkers' raaksien, of anders gestel, dat die leser aan sekere elemente binne die teks die status van 'struktuurmerker' toeken, sal in die analise van Mt 28:16-20 in punt vier hieronder, aangetoon word.
- In die geval van GSO stel Coetzee (1983:1) dit eksplisiet dat hy poog om met die metode die direkte implikasies vir die lewende interpretasie van die teks aan te toon. Daarmee bedoel hy klaarblyklik niks anders nie as dat die verband tussen die teks (analise) en die leser, nie buite rekening gelaat moet word nie.
- Van die verhoudings waarin die funksies van retoriese merkers volgens NSO beskryf kan word, is juis dan ook die verhouding tussen teks en leser en die verhouding tussen teks en "werklike wêreld" (Nida et al 1983:48-50) (sonder die aanhalingstekens!).

Ten spyte van hierdie uitreik na (of liever groter bewuswording van die problematiek rondom) die verhouding teks/leser en die hele spektrum van buite-tekstuele gegewens, bly al vier metodes wesenlik struktureel en dus teksimmanent. Du Toit (1984:3) en Coetzee (1983:4-5) stel dus ook ander stappe behalwe DA of GSO voor in die geheel van die eksegetiese program. Die kritiek van Vorster (1977:15) dat DA "slegs in staat is om die gestruktureerdheid van 'n teks aan te dui en om hierdie strukture te vul met behulp van grammatikale en semantiese analise van die inhoud", is myns insiens steeds geldig ten opsigte van al vier die metodes onder bespreking.

In die gebruikmaking van al vier hierdie metodes moet die waarskuwings van Deist (1978:261) steeds in gedagte gehou word: die struktuuranalise moet nie voorgehou word as die struktuur van die teks nie. Indien so

gedoen, is die strukturele metodes van teksanalise "'n stuk onverteerde positivisme."

Ten spyte van die beperkings en gebreke in die strukturele metodes van eksegeese, is die metodes beslis nie totaal waardeloos nie. Ek gaan akkoord met Vorster se stelling dat baie van die insigte van die teksimmanente benadering van wesenlike belang is vir 'n uiteindelijke poging om die probleem in verband met die kommunikeerbaarheid van die Nuwe Testament op te los (1977:17). Die waarde van hierdie benaderings sal hopelik ook blyk uit die analyses wat hieronder gegee word. Maar voordat die analyses self gegee word, is dit belangrik om kortliks eers enkele opmerkings te maak oor die ontstaan en ontwikkeling van elke metode afsonderlik.

3. DIE ONTSTAAN EN ONTWIKKELING VAN ELKE METODE

Wetenskaplike metodes val nie op 'n dag skielik uit die lug nie. Gewoonlik lê daar 'n proses van groei in insig oor 'n hele tydperk agter 'n nuwe metode. Verskillende faktore speel in hierdie ontwikkeling 'n rol. Ten einde 'n historiese agtergrond te verskaf vir die vergelyking van die vier metodes, word die ontstaan en ontwikkeling van elke metode (rofweg in chronologiese volgorde) kortliks geskets.

3.1 SUID-AFRIKAANSE DISKOERSANALISE

Onder die invloed van die Amerikaanse strukturele taalwetenskap, die moderne vertaalwetenskap en die Amerikaanse Discourse Analysis het die Nuwe-Testamentiese Werkgemeenskap van Suid Afrika (NTWSA) onder leiding van J.P. Louw sedert die begin van die sewentigerjare, die metode begin ontwikkel wat later bekend geword het as die Suid-Afrikaanse

Diskoersanalise (Vorster, 1983:136). 'Diskoers' of 'redevoering' word in hierdie verband gebruik as aanduiding van 'n afgebakende tekseenheid. In 1973 verskyn 'n artikel van Louw in *The Bible Translator* met die titel "Discourse Analysis and the Greek New Testament". Dit was van die eerste publikasies waarin hierdie metode uiteengesit is. In 1974 spits die NTWSA hom toe op die moontlike bydraes wat vanuit die Moderne Linguistiek tot die studie van die Nuwe Testament gelewer kan word. Die kongres van 1974 word dan ook aan hierdie tema gewy. Veral die voordrag van A.B. du Toit waarin hy 1 Pt 1:3-12 volgens hierdie metode ontleed het, het groot invloed uitgeoefen. Al voordragte van hierdie kongres is gepubliseer in *Neotestamentica* 8. In 1976 het Louw klasaantekeninge oor die blootlegging van semantiese struktuur in 'n teks, asook verskillende ander aspekte van die semantiek, gepubliseer in die boek *Semantiek van Nuwe-Testamentiese Grieks*. In hierdie publikasie is die teorie ten grondslag van die DA breedvoerig uiteengesit en ook baie breedvoerig geïllustreer met nie minder nie as 9 uitgebreide voorbeelde. Hierdie boek het baie groot invloed uitgeoefen. 'n Hersiene en uitgebreide uitgawe daarvan is in 1982 deur Fortress Press in die VSA uitgegee onder die titel *Semantics of New Testament Greek*.

Die geesdrif vir hierdie nuwe metode van eksegesi het baie hoog geloop. Die NTSWA het besluit om die hele Matteus daarvolgens te ontleed. Die kongres van 1977 is dan ook gewy aan Mt 1-13 (die voordragte is gepubliseer in *Neotestamentica* 11) en die kongres van 1982 is gewy aan Mt 14-18 (die voordragte is gepubliseer in *Neotestamentica* 16). Aan hierdie spanpoging het nie minder nie as 14 van die voorste Nuwe Testamentici in Suid-Afrika meegewerk. Dit is ook in verskeie proefskrifte gebruik. Aan die Universiteit van die Oranje-Vrystaat is 'n Navorsingsprojek geloods onder die naam *Die gebruik van die Algemene Taalwetenskap in die interpretasie van antieke tekste*. Verskeie studiebronne is vanuit hierdie projek uitgestuur waardeur die bydraes van veral A.H. Snyman en S.J. Riekert tot die ontwikkeling van die metode, verder uitgedra is. In 1979 verskyn die publikasie van J.P. Louw, *A Semantic Discourse Analysis of Romans*, waarin hy die hele Romeine volgens die DA ontleed en ook 'n uitgebreide kommentaar daarby gee.

Die feit dat die uitgawe van Neotestamentica van 1977 die titel dra THE Structure of Matthew 1-13 (die beklemtoning is van my), illustreer die geesdrif en aanspraak wat op daardie stadium met die metode gepaard gegaan het. In 1978 verskyn die artikel van F.E. Deist, 'Ope vrae aan die diskoersanalise', waarin ernstige kritiek teen 'n hele aantal aspekte van DA geopper word. Dit het ook die begin ingelui van die latere onbevrediging met en grotere nugterheid ten opsigte van die metode: onbevrediging omdat daar besef is dat 'n teksimmanente benadering nie die antwoord bied op alle vrae in die interpretasie van die Nuwe Testament nie, maar ook nugterheid, omdat die metode nie om daardie rede as totaal waardeloos verwerp is nie.

Du Toit (1981:3) stel dit so: "Die beoefening van redevoeringsanalise het ongemerk 'n nuwe fase binnegegaan. Die aanvanklike opgewondenheid oor hierdie belowende nuwe eksegetiese hulpmiddel het plek gemaak vir die wil om dit krities te evalueer, wetenskaplik beter te verantwoord en te beskryf en op 'n verantwoorde wyse te verfyn en uit te bou." Du Toit (1981:3) stel dit dan ook as sy oortuiging dat die winsmomente van redevoeringsanalise so groot is dat niemand nou weer kans sien om dit heeltemaal te laat vaar en maar weer terug te keer na die ouer metodes nie.

Terselfdertyd het die Teologiese Hermeneutiek al hoe meer in die derde fase begin beweeg (vgl 2.1.3) en is die spesifieke plek en relatiewe waarde van die DA besef.

'n Saak wat baie opvallend uit hierdie oorsig blyk, is die feit dat die DA sy ontstaan baie duidelik te danke het aan teorieë in die Moderne Linguistiek en dat die ontwikkeling en beoefening daarvan 'n spanpoging van erkende akademici van verskillende Suid Afrikaanse Universiteite was (en is).

3.2 SINTAKTIESE STRUKTUURONTLEDING

As deel van die 'mode' van die sewentigerjare om die resultate van die Linguistiek in die Teologiese Hermeneutiek te betrek, het Van Rensburg sy eie metode begin ontwikkel. Aanvanklike prikkels vir die metode het gekom van Louw se 1976-publikasie en ook eksegetiese lesings van J.C. Coetzee. Aangesien Van Rensburg - onder die invloed van Louw (kyk Louw 1979:14) - van die oortuiging is dat die sintaktiese faset van taal die basis is waarop 'n semantiese analise van die teks gedoen moet word, het hy op hierdie punt van die DA wegbeweeg en sy eie pad begin opgaan. Hy vind na sy oortuiging twee leemtes in Louw se 1979-publikasie, naamlik 'n teoretiese leemte dat nie alle sintaktiese komponente afgebaken word nie en dat die skakeling tussen sintaktiese komponente gevolglik nie deurgaans aangedui word nie, asook 'n praktiese leemte dat Louw se skakelingslyne en -pyltjies dikwels verwarrend is (Van Rensburg, 1982:89).

In 1979 publiseer Van Rensburg 'n voorlopige uiteensetting van sy metode in die boek *Grammatikos*. Gedurende 1980 verwerk hy sy voorlopige uiteensetting en dit loop uit op sy proefskrif, *Die ontleding van sintaktiese struktuur in die Griekse Nuwe Testament*, wat in 1982 deur homself gepubliseer word.

Pas na voltooiing van die proefskrif kry Van Rensburg op die NTWSA-kongres van 1981 in Stellenbosh die geleentheid om die metode van SSO deur middel van 'n voordrag bekend te stel. Op hierdie stadium is die leemtes en beperkinge van die DA al duidelik ingesien en dit was dus 'n goeie tyd om met iets nuuts te kom. Die metode van SSO het egter uit die staanspoor baie ernstige kritiek uitgelok. Die kongres besluit om J.C. Thom (US), H.C. du Toit (UP), L Floor (PU vir CHO) en S.J. Riekert (UOVS) te vra om skriftelike kommentaar op die metode van SSO voor te berei vir die 1982-kongres in Pretoria. Van Rensburg het hierdie stukke voor die 1982-kongres ontvang en skriftelik sy antwoord daarop gegee. Al hierdie stukke is voor die kongres aan die lede van die NTWSA gestuur. Tydens die kongres is die saak weer in bespreking geneem en

kon Van Rensburg nie daarin slaag om bevredigende antwoorde te gee op die basiese beswaar teen sy metode nie, naamlik dat hy nie konsekwent met sintaktiese onderskeidings werk nie, maar dat hy werk met 'n vermenging van sintaktiese en semantiese onderskeidings (kyk Du Toit, 1983; Riekert, 1983 en Thom, 1983). Daarmee was die debat oor SSO wat die NTWSA betref afgehandel.

Sedert 1983 het Van Rensburg, sonder om aan sy onderskeidings verandering aan te bring, die metode verder ontwikkel om op die basis van die sintaktiese analise, ook 'n analise en visuele voorstelling van die gedagte-opbou van 'n teks te maak. Hierdie verdere fase in die ontwikkeling is voorgehou op die Aktualiteitskursus vir predikante van die GKSA in 1984. In 1985 is dit ook voorgehou in 'n lesing voor die GNTWP (Van Rensburg 1985) en op 'n vakindaba van dosente in Grieks aan Suid-Afrikaanse Universiteite. In laasgenoemde twee gevalle is dit gedoen met gebruikmaking van die 1984-uitgawe van *Grammatikos* wat vir die Aktualiteitskursus voorberei is. In 1984 het Van Rensburg ook in sy intrede van dieselfde sintaktiese onderskeidings gebruik gemaak. Die metode is ook deurgaans deur Van Rensburg in die onderrig van Grieks aan die PU vir CHO gebruik. Die metode is ook in verskeie nagraadse studies in Nuwe Testament en in Grieks aan die PU vir CHO gebruik.

In 1985 het Van Rensburg aanpassings gemaak in die terminologie wat hy gebruik (kyk Van Rensburg 1986:9). Daarmee kan baie van die kritiek teen die benadering ondervang word, hoewel die onderskeidings waarmee gewerk word, steeds dieselfde is.

SSO is oorspronklik aangebied as 'n proefskrif in die teologie. Tog sê Van Rensburg dat dat hy van die insigte van die Moderne Linguistiek gebruik maak (1982:10-11). Thom (1983) is egter van oordeel dat Van Rensburg slegs lippediens aan die Moderne Linguistiek bewys het maar dat hy nie werklik daarvan gebruik gemaak het nie. Verder is SSO grotendeels 'n individuele poging en is die gebruik daarvan beperk tot een universiteit.

3.3 GEDAGTESTRUKTUURONTLEDING

Direk na afloop van die NTWSA-kongres van 1982 (gedurende Julie), het die Departement Nuwe-Testamentiese Vakke aan die PU vir CHO 'n seminar vir nagraadse studente in Nuwe Testament aangebied. By die geleentheid het J.C. Coetzee die eerste keer op 'n redelik formele basis die metode van GSO voorgelê. Dit was juis op 1982 se NTWSA-kongres wat die beperkinge van DA duidelik ingesien is. Met GSO wil Coetzee die vernaamste beperking van DA, naamlik dat die verband daartussen en die lewende interpretasie van die Skrif nie aangetoon (kan) word nie, ondervang. 'n Verdere motivering vir die ontwikkeling van GSO was ook die feit dat Coetzee van mening is dat die kolon soos deur Louw voorgestel, "deur die jare heen geblyk het logies onidentifiseerbaar te wees" (Coetzee, 1983:2). In die lig van Du Toit (1977:1-10) se duidelike definisie in die artikel 'What is a colon?', is hierdie stelling myns insiens egter ongeldig.

Gedurende 1982 het B.J. de Klerk sy proefskrif voltooi waarin hy van die metode van GSO gebruik gemaak het (De Klerk, 1983). Hierdie eerste breedvoerige toepassing van die metode van GSO het die metode verdere beslag laat kry. In 1983 het Coetzee 'n diktaat saamgestel, Gedagtestruktuurontleding en basiese struktuurpatrone. (Illustrasie materiaal vanuit die Nuwe Testament), waarin die metode van GSO verduidelik en geïllustreer word. In 1984 handig Lee sy proefskrif in waarin op groot skaal van GSO gebruik gemaak is (Lee 1984). Ook C.J.H. Venter het in sy proefskrif (in 1985 ingegee), van hierdie metode gebruik gemaak. Behalwe die diktaat van Coetzee (wat baie kursories is) is die metode nog nie teoreties uiteengesit nie. De Klerk (1983), Lee (1984) en Venter (1985) maak van GSO gebruik maar hulle gee nie 'n teoretiese uiteensetting van die metode nie. In 1985 gee Coetzee voor die Gereformeerde Nuwe-Testamentiese Werkgemeenskap van Potchefstroom (GNTWP) 'n lesing oor sy metode. Geen nuwe dinge is egter by die geleentheid oor die teorie van die metode gesê nie.

By mense wat van hierdie metode gebruik maak, loop die geesdrif tans baie hoog. Lee (1984, voorwoord) praat van "the analysis-of-thought-structure method that I love so much". De Klerk (1983:432) dui as terrein vir verdere ondersoek aan dat "'n studie, geïllustreer met verskeie Nuwe-Testamentiese gedeeltes (onderneem moet word), waarin die waarde van die gedagtestruktuurontledingsmetode (teenoor ander struktuuranalitiese metodes) aangetoon word". In sy repliek op Coetzee se GNTWP-voordrag (Coetzee, 1985), gee De Klerk sy gevoel oor die metode onder die volgende punte weer: (i) dit is die openingskuif in die eksegeese; (ii) deur die konsentrasie daarvan op die gedagte van die skrywer, bring dit eenvoud by 'n mens mee; (iii) dit help 'n mens om nie jou eie gedagtes in die Skrif in te dra nie; (iv) dit help 'n mens om die teks eers oop te breek voordat daar na fynere dinge gekyk word en (v) dit bied die geleentheid om geheelpatrone te ontdek.

Groter geesdrif as dit vir 'n eksegetiese metode, kan 'n mens jouself moeilik voorstel!

Anders as die DA wat uit 'n suiwer linguistiese agtergrond stam en SSO wat 'n gedeeltelik linguistiese en gedeeltelik teologiese agtergrond het, stam GSO volledig uit 'n teologiese agtergrond. Coetzee (1985) stel dit dan ook eksplisiet as 'n basiese stelling dat GSO nie as nog 'n linguisties analitiese model bedoel is nie (sy kursiverings) (Coetzee, 1985). Soos in die geval van SSO is GSO ook (wat die teoretiese ontwikkeling daarvan betref) grootliks 'n individuele poging en word dit slegs aan een universiteit gebruik.

3.4 NUKLUêRE STRUKTUURONTLEDING

In Januarie 1983 het 'n groep akademici van 9 verskillende SA Universiteite in Pretoria vergader onder borgskap van die Departement Grieks van Universiteit van Pretoria en die Instituut vir Tussentalige Kommunikasie van die Bybelgenootskap van Suid-Afrika.

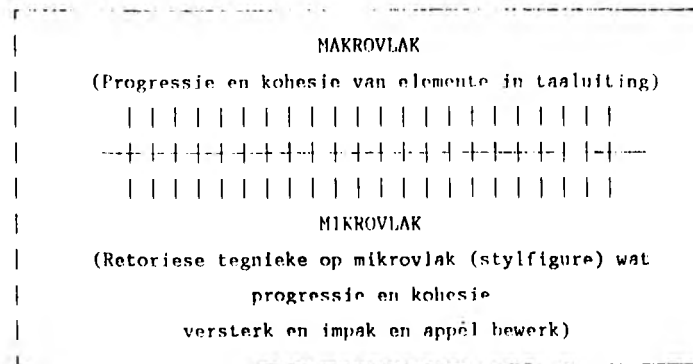
Gedurende 'n reeks van 38 seminare oor verskillende aspekte van styl en diskoers, sowel in terme van algemene literêre teorie as belangrike eienskappe van antieke en moderne tale, is daar gekonsentreer op stilistiese vorms en die funksies daarvan in die diskoersstruktuur van die Griekse Nuwe Testament.

Die resultaat van hierdie seminare is verder verwerk tydens 'n korter byeenkoms by die Universiteit van die Oranje Vrystaat. Daarna het E.A. Nida 'n konsep geskryf wat voorgelê is aan die ander mede-outeurs en die finale resultaat is deur die Bybelgenootskap van Suid-Afrika gepubliseer in 'n boek met die titel *Style and discourse*.

In die metode vir die analise van styl in die Griekse Nuwe Testament, word in hierdie boek onderskei tussen 'n makro- en 'n mikro-vlak van retoriese struktuur (Nida et al 1983:11-12). Die onderskeid word soos volg gedefinieer (p. 12):

The macrolevel of rhetorical structure involves primarily the broader and more inclusive units which are normally related semantically, while the rhetorical features on the microlevel serve to relate units on the macrolevel or to increase impact and appeal by various formal devices.

Die gebruik van 'broader' en 'more inclusive units' om die makrovlak van retoriese struktuur te beskryf, is verwarrend. Soos duidelik uit die res van die boek afgelei kan word, het die onderskeid tussen makro- en mikrovlak nie met die lengte van die taaluiting wat beskryf word te doen nie. Dit gaan hier oor 'n onderskeid van vlakke (vgl ook Snyman 1984:98). 'n Mens sou dit so kan voorstel:

Die skets is 'n voorstelling van 'n taaluiting soos van die kant af gesien. Die horisontale lyn stel die lineêre opeenvolging van taalelemente (voorgestel deur die vertikale strepe) voor. Elke taaluiting het 'n makro- en mikrovlak van retoriese struktuur, ongeag die lengte van die taaluiting (d.w.s. die lengte van die horisontale lyn).

Vir die beskrywing van die makrovlak van retoriese struktuur, is die sisteem gekies wat reeds vroeër deur Nida (1975:50-65) uiteengesit is (Nida et al.:1983:99-109). Hiervolgens word die progressie op die makrovlak van retoriese struktuur beskryf in terme van die semantiese relasies wat daar tussen nukluêre strukture bestaan. (Dit is niks anders as 'n ontleding van die gedagte-opbou of gedagtegang van 'n taaluiting nie).

Chronologies gesproke, het hierdie metode reeds voor SSO en GSO ontstaan. Aangesien dit egter eers met die publikasie van *Style and discourse* in 1983 op die Nuwe Testament van toepassing gemaak is, word dit hier as mees resente metode vir teksanalise behandel.

In 1982 het A.H. Snyman die basiese metodologie wat eers 'n jaar later in *Style and discourse* gepubliseer is, tydens 'n gaslesing in die Departement Grieks aan die PU vir CHO uiteengesit. In 1983 volg die publikasie van die boek en tydens die 1981-kongres van die NTWSA het Snyman 'n stilistiese analise van Rom 8:36-39 volgens hierdie metode

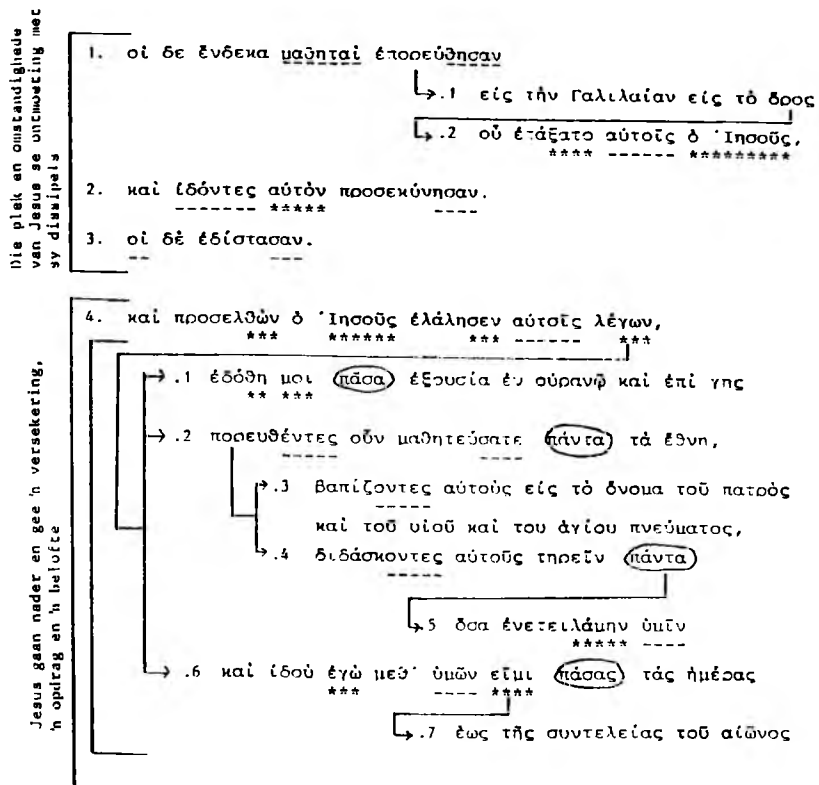
voorgedra, wat positief ontvang is (Snyman, 1984:94 103). Enkele MA-studies aan UP en die UOVS het reeds van die metode gebruik gemaak. So byvoorbeeld, het Nell (1985) die hele Filippensebrief met behulp daarvan ontleed. Tans is daar ook 'n proefskrif aan die UOVS geregistreer wat daarvolgens te werk gaan.

Soos in die geval van DA is NSO ook 'n spanpoging, hoewel Nida met sy vroeëre publikasies en sy leidende rol in die ontstaan van Style and discourse, 'n baie groot invloed daarop uitgeoefen het. Hoewel spesifiek met die oog op die Griekse Nuwe Testament aangepas, stam NSO ook uit 'n suiwer linguïstiese agtergrond (met miskien 'n mate van invloed uit die Literatuurwetenskap).

4. ANALISE VAN MATTEUS 28:16-20 VOLGENS VIER VERSKILLENDE METODES

In die geval van die analise volgens die metode van DA is daar gedeeltelik aangesluit by Riekert (1982) se DA van die gedeelte, die SSO is selfstandig gedoen, maar dit is intensief met Van Rensburg gekontroleer, die GSO van die gedeelte is onveranderd oorgeneem uit Coetzee (1985) en die NSO is volledig selfstandig gedoen.

4.1 DISKOERSANALISE VAN MT 28:16-20

Die volgende vyf stappe is in hierdie analise gevolg (na aanleiding van Du Toit (1984:8) se uiteensetting van die basiese stappe van DA):

Eerstens is die perikoop in kolons en commata verdeel. In die geval van hierdie perikoop is daar geen spesifieke probleme hiermee ondervind nie. Aangesien die kolon berus op 'n sintaktiese definisie vorm die hele gedeelte van vs 18-20 een kolon.

Vervolgens is tematiese merkers aangedui. In hierdie geval is die wisseling tussen die deelnemers aan die gebeure wat hier vertel word, die dissipels en Jesus, 'n opvallende tematiese merker. Die kontras is gemerk met stippellyne by die dissipels en sterretjies by Jesus. 'n Verdere tematiese merker is die opvallende herhaling van die woord *panta* in kolon 4. Wat verder opvallend is, is die sintaktiese struktuur: daar word verskeie deelwoorde gebruik, gesentreer rondom 'n Indikatief (wat ook semanties sentraal staan). In die uiteensetting van die kolonstruktuur is die posisies van die deelwoorde uitgelig. Die feit dat daar nie verdere opvallende tematiese merkers aangedui kon word nie, onderstreep die onkompliseerdheid van die diskoersstruktuur van hierdie perikoop.

Die volgende stap is om die perikoop in paragraafsegmente (klusters) te verdeel. Kolons 1-3 vorm duidelik 'n eenheid en die uitgebreide kolon 4, die volgende eenheid.

Tipering van paragraafsegmente is die volgende stap. In hierdie geval kan dit soos volg voorgestel word:

Kluster A:

Die plek en omstandighede van Jesus se
ontmoeting met sy dissipels

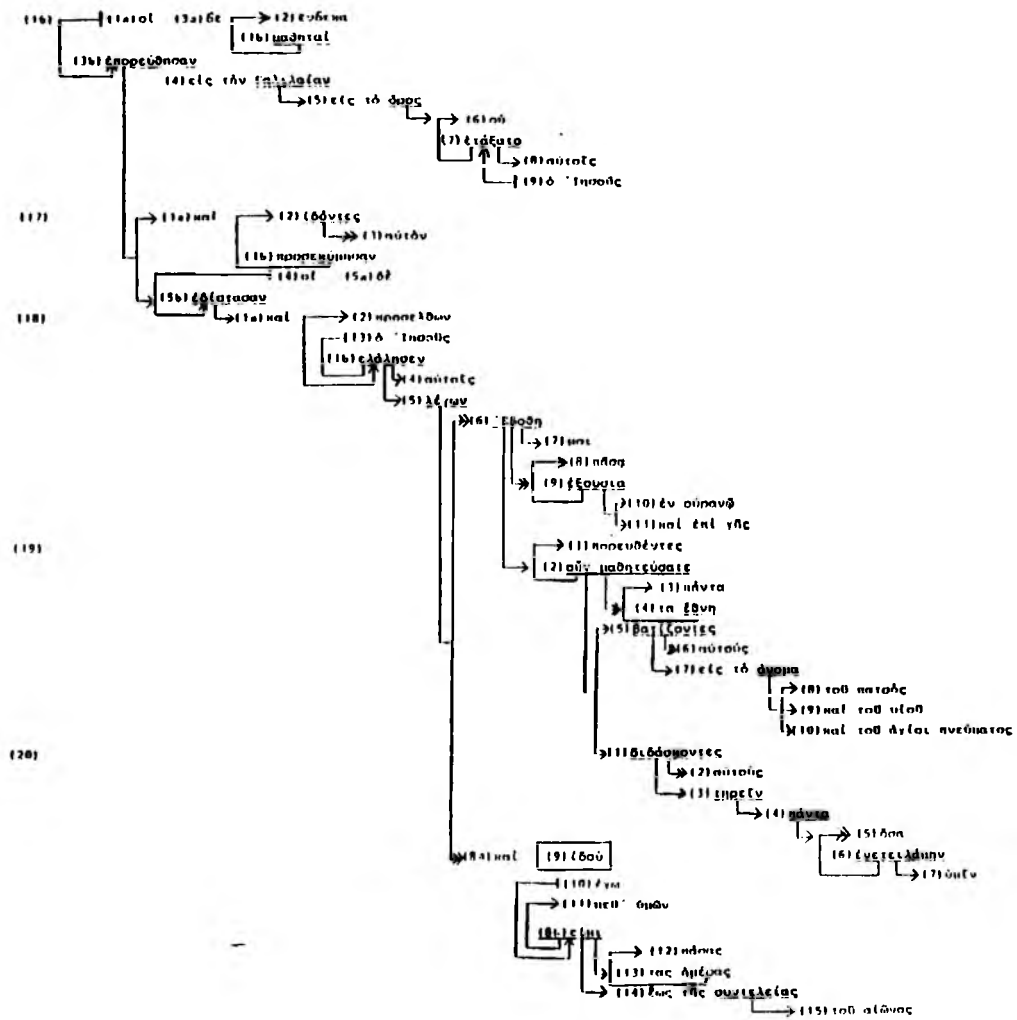
Kluster B:

Jesus gaan nader en gee 'n allesinsluitende
versekering, 'n allesomvattende opdrag en 'n altyddurende belofte.

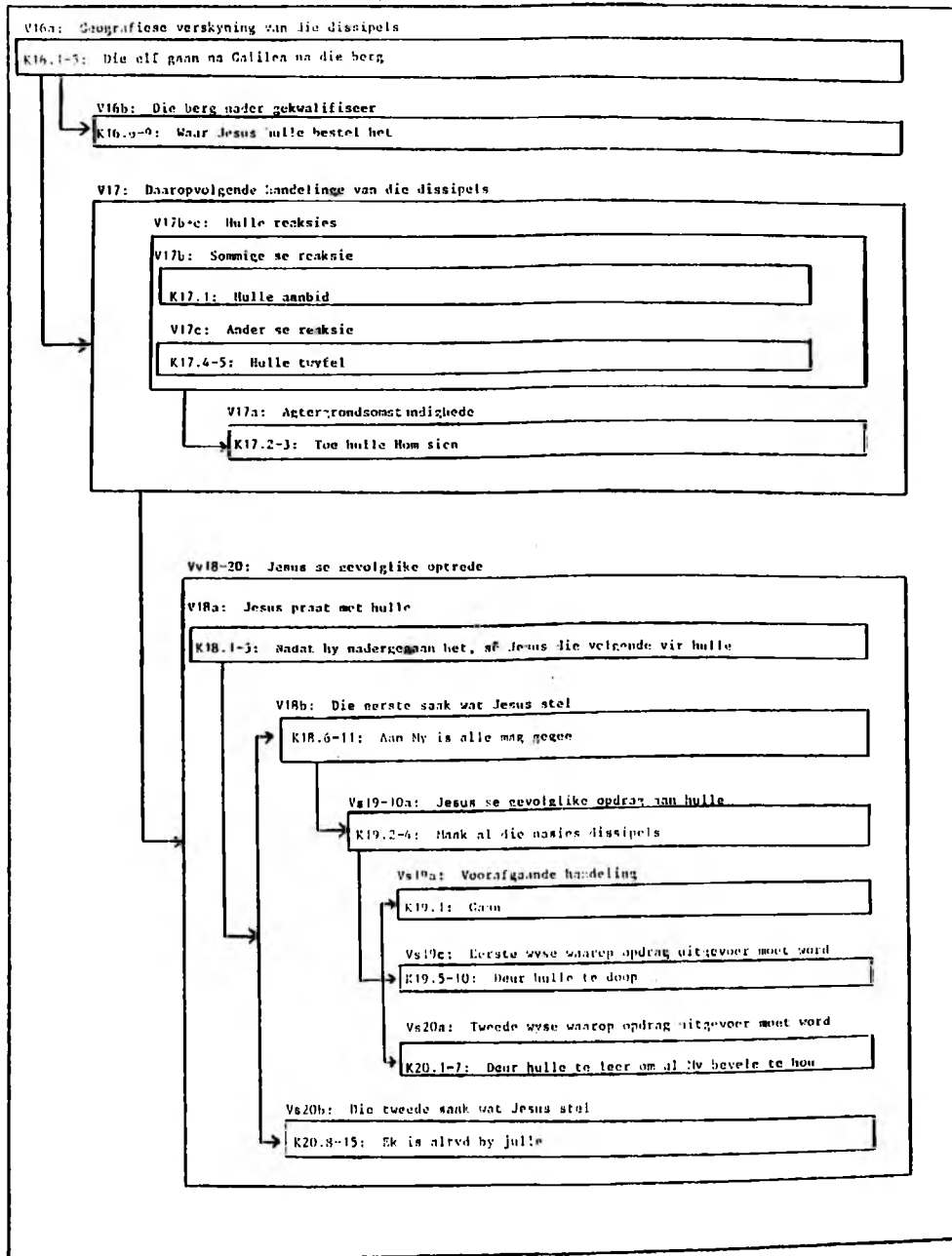
Die finale stap is die tematisering van die hele perikoop:

Die triomferende JESUS ontmoet sy dissipels: Hy verseker hulle
van sy allesinsluitende mag, gee aan hulle die allesomvattende
sendingopdrag en eindig met die belofte dat Hy altyd by hulle sal
wees.

4.2 SINTAKTIESE STRUKTUURONTLEDING EN VISUELE VOORSTELLING VAN DIE GEDAGTE-OPBOU VAN MT 28:16-20

VISUELE VOORSTELLING VAN DIE GEBAGTE-OPEEN

Ten opsigte van die SSO is twee opmerkings nodig. Komponente 19.1, 19.2, 19.5 en 20.1 kon volgens die sisteem van SSO, al vier op dieselfde vlak newegesik gewees het. Van Rensburg (1982:220) motiveer dit deur te sê dat die deelwoord soms die sintaktiese funksie van die hoofwerkwoord oorneem. In hierdie analise is dit nie so gedoen nie, aangesien ek meen dat die feit dat K19.2 in die Indikatief is, duidelike sintaktiese voorkeur daaraan teenoor die ander drie komponente gee.

Op grond van die voegwoord *oun* is K19.2 ondergesik geskakel aan K19.6.

K20.8 is in die SSO as onverbondene aangedui en nie as Handelende met K20.8-15 dan as Behandelde daarvan nie. Binne die sisteem van SSO sou beide uiteensettings legitiem wees.

In die visuele uiteensetting is die volgorde wat in die Griekse teks gegee is, op twee plekke gewysig: vs 17a kom ná vers 17b en 17c, en vs 19a kom ná vs 19b. Dit is so gedoen in lyn met die sisteem van SSO waarvolgens in die visuele voorstelling van die gedagte-opbou van die volgorde van die teks afgewyk kan en (indien die gedagtegang dit na die oordeel van die eksegeet vereis) afgewyk moet word.

4.3 GEDAGTESTRUKTUURONTLEDING VAN MT 28:16-20

GEDAGTESTRUKTUURONTLEDING

<p>i) Die situasie en plek</p>	<p>16. οἱ δὲ ἑνδεκα μαθηταὶ ἐπορεύθησαν εἰς τὴν Γαλιλαίαν εἰς τὸ ὄρος οὗ ἐρέετο αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς</p>	<p>Indikatief: m.b.t. die gesag van die Opgestane Here (A)</p>
<p>ii) Die handeling van die dissipels</p>	<p>17. καὶ ἰδόντες αὐτὸν προσεκύνησαν οἱ δὲ εἰσάσαν</p>	<p>Imperatief: m.b.t. die sending /an die dissipels (die kerk) (B)</p>
<p>iii) Die handeling van Jesus</p>	<p>18. καὶ πρὸς αὐτοὺς εἶπεν ὁ Ἰησοῦς λέγων αὐτοῖς λέγων</p>	<p>Verbondsbefoorte deur die Opgestane Here (A')</p>
<p>iv) Die inhoud van die boodskap van Jesus</p>	<p>19. εἰσαὶ ἐξουσία ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς</p> <p>20. καὶ ἰδοὺ ἐγὼ μεθ' ὑμῶν εἰμι ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος.</p> <p>→ πορευθέντες οὖν πάντες τὰ ἔθνη βαπτίζοντες αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος</p> <p>→ διδάσκοντες αὐτοὺς τηρεῖν πάντα ὅσα ἐνετειλάμην ὑμῖν.</p>	<p>Indikatief: m.b.t. die sending /an die dissipels (die kerk) (B)</p>

In sy kommentaar by hierdie GSO wys Coetzee (1985) daarop dat verse 18d-20 'n A-B-A patroon vorm:

A stel die mag wat aan die opgestane Here gegee is

B stel die sending van die kerk van Christus wat daaruit voortvloei

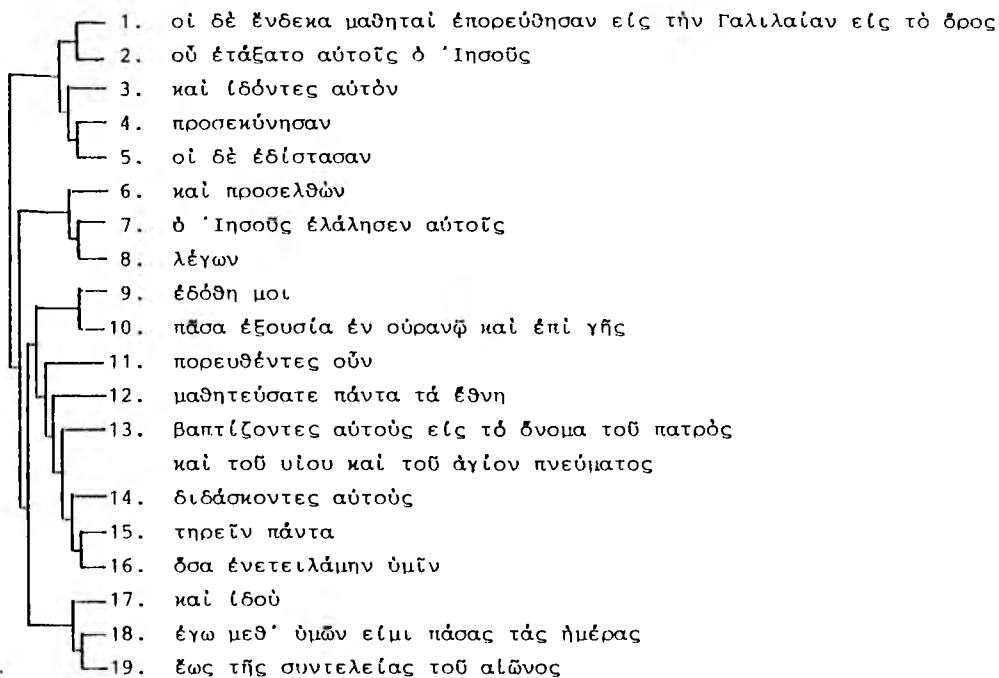
A keer terug na die opgestane Here om sy voortdurende teenwoordigheid by sy kerk te beklemtoon.

Coetzee (1985) stel dit dan verder dat daar volgens die tipiese patroon van die vertelmateriaal in Matteus ook nog 'n tweede B element moes volg. Dit is hier in die teks weggelaat, maar die konkrete handeling van die kerk in die uitvoering van die sendingopdrag, voltooi die patroon.

Uit die herhaling van panta (met sy wisselvorme) maak Coetzee die volgende afleiding: die (i) absoluutheid, (ii) die universaliteit (iii) die omvattendheid (iv) en die oneindigheid van Christus se heerskappy word daardeur beklemtoon.

Laastens maak Coetzee (1985) ook die afleiding uit die GSO dat die sentrale plek van die maak van dissipels (matheteusate) van al die nasies (panta ta ethne) in die 'Groot Opdrag' duidelik in die struktuuranalise geïllustreer word. Matheteusate is die enigste hoofwerkwoord waar rondomheen drie deelwoorde gestruktureer is wat die sentrale aspekte van die maak van dissipels beskryf.

4.4 NUKLEÛRE STRUKTUURONTLEDING VAN MT 28:16-20

Aihoewel die relasies tussen die nukluêre strukture aan die linkerkant van die analise aangedui is, is dit nie normaalweg deel van die praktyk van NSO nie. Die verbale beskrywing van die relasies is normaalweg duidelik genoeg sodat dit nie nodig is vir 'n verdere visuele voorstelling nie. Ek meen egter dat dit tog verhelderend is om dit so te doen.

Die benoeming van hierdie relasies is gedoen volgens die sisteem van Nida et al (1983:102-103):

- 1-2 - Toneelskikking: plek
- 4-5 - Tweeledig kontrasterend
- 3-(4-5) - Toneelskikking: omstandighede
- (1-2)-(3-5) - Toneelskikking: plek
- 7-8 - Additief ekwivalent
- 6-(7-8) - Toneelskikking: omstandighede
- 9-10 - Inhoud
- 15-16 - Inhoud (kwalifiserend by panta)
- 14-(15-16) - Inhoud
- 13-(14-16) - Additief verskillend: logies opeenvolgend
- 12-(13-16) - Wyse
- 11-(12-16) - Toneelskikking: omstandighede
- (9-10)-(11-16) - Basis-Gevolgtrekking
- 18-19 - Toneelskikking: tyd

17-(18-19) - Inhoud

(9-16)-(17-19) - Additief verskillend: logies opeenvolgend

(6-8)-(9-19) - Inhoud

(1-5)-(6-19) - Toneelskikking: omstandighede

Op die mikrovlak van retoriese struktuur is daar slegs een stylfiguur in hierdie perikoop, nl. die anaforiese herhaling van *panta* en sy wisselvorme (items 10, 12, 15, en 18). Volgens Nida et al (1983:177) se definisie is 'n anafoor die herhaling van woorde in nie-struktureelbetekenisvolle posisies met verwysing na die nie-linguistiese wêreld.

In hierdie konteks is hierdie items juis nie hiperbole nie.

In 'n volledige stilistiese analise sou 'n mens verder moet gaan as wat hier gedoen is en ook die funksies van die spesifieke progressie en kohesie op makrovlak asook dié van die makrovlak van retoriese struktuur, moet aantoon. Vir die doel van die hierdie illustrasie, word die bespreking tot so ver as voldoende beskou.

5. VERGELYKING

5.1 ANALISE-EENHEDE

In die geval van DA is die kolon die analise-eenheid. Die kolon berus op 'n sintaktiese definisie van $S \rightarrow NS+VS$. By N sowel as V kan daar dan inbeddings wees (soos commata 1 en 2 in kolon 1). By inbeddinge kan daar ook verdere inbeddinge wees (soos in die geval van kolon 4 waar comma 5 'n inbedding by comma 4 is en commata 1, 2 en 6 inbeddings by legon is, wat op sy beurt weer 'n inbedding by elalesen is). Dit bly steeds een kolon solank daar nie 'n inbedding in 'n hoër konfigurasie is as die oorspronklike $NS+VS$ wat die matrix van die kolon vorm nie (Du Toit, 1977:1). Die finale kolon-matrix lyk soos volg: (pneu) (agathos) (aner) didosi (agathon) (biblion) (agathe) (gunaiki) (aei) (Du Toit, 1977:8). Hierdie definisie berus op 'n suiwer linguistiese basis en die beslissings word konsekwent op sintaktiese gronde geneem. Tog kan dit nie meganies toegepas word nie. Soms is daar meer as een moontlikheid vir die afbakening van 'n kolon, veral in die geval van die voegwoord gar. In die toepassing van DA is daar soms lang debatte gevoer oor die presiese afbakening van kolons. Uiteindelik het so 'n debat weinig sin, want in die vasstelling van die groter eenhede word die kleiner onderskeidings tog weer saamgegroeper.

In die geval van SSO is die analise-eenheid die sintaktiese komponent. Van Rensburg (1982:26) definieer dit as "'n morfologiese woordsoort of -konstruksie wat as eenheid in 'n bepaalde verhouding tot 'n ander morfologiese woordsoort of -konstruksie in 'n sin staan". Die analise-eenheid in die geval van SSO berus dus op die vorm van die Griekse woorde (morfologie). Aangesien die enkel woord reeds vormlik selfstandig staan, is meeste van die analise-eenhede waarmee in SSO gewerk word, enkel woorde. Dit is dan ook die rede waarom die metode soveel (vir die doel van 'n semantiese analise) onnodige detail bevat.

In die geval van GSO is die analise-eenheid die werkwoordstuk (volgens Coetzee (1985) se beskrywing daarvan). Wat presies die 'werkwoordstuk' is, is nie gedefinieer nie. Dat dit die gebruiker van hierdie metode aan sy eie subjektiewe oordeel oorlaat, blyk byvoorbeeld duidelik uit die feit dat *terein* (vs 20) - wat 'n werkwoord in die Infinitief is - met die woord *panta* wat daarmee saamgaan, nie as 'n aparte werkwoordstuk geneem is nie. Coetzee (1985) stel dit eksplisiet dat GSO nie 'n linguistiese analitiese model wil wees nie. Daar sit egter 'n spanning in die feit dat 'GSO' en 'linguistiek' teenoor mekaar gestel word. Wanneer dit om die analise van 'n TAALuiting gaan - veral in die geval van wetenskaplike werk - kan hierdie twee sake nie teenoor mekaar gestel word nie. 'n Mens sou dit net kon doen as jy van die veronderstelling uitgaan dat die Nuwe Testament nie in taal geskryf is nie.

Die analise-eenheid in die geval van NSO is die nukluêre struktuur. 'n Nukluêre struktuur word gedefinieer as "die kerndeel of nukleus waaromheen 'n sin ontwikkel" (Nell, 1985:15) of soos Nida (1975:50) dit stel, "verbs and their associated constituents." Hy gebruik egter die term 'verb' hier as aanduiding van 'n gebeure-woord en nie in die tradisionele grammatiese sin nie. Nukluêre strukture word dus afgebaken rondom die gebeure-woorde op die oppervlaktestruktuur. Nie alle gebeure-woorde vorm egter noodwendig aparte nukluêre strukture nie. Nida (1975:37) onderskei tussen "primary semantic configurations" en "secondary semantic configurations". In eersgenoemde geval gaan dit oor die semantiese relasie binne die nukluêre struktuur self en in laasgenoemde geval om die semantiese relasies tussen aparte nukluêre strukture. Primêre semantiese konfigurasies berus op die sogenaamde Kasus-grammatika. Die semantiese relasies (kasusse) wat binne die nukluêre struktuur kan voorkom, is byvoorbeeld onmiddellike agent, geaffekteerde, inhoud, kousatiewe agent, instrument, bevoordeelde, ens. (kyk Nida et al 1983:93-94). Dit is duidelik semantiese benoemings. NSO werk dus uit die staanspoor met semantiese onderskeidings en daarom maak dit hierdie metode besonder geskik vir 'n semantiese analise van 'n teks.

In die geval van die analise volgens NSO is die gebeure-woorde *eksousia* (item 10) en *sunteleias* (item 19) as aparte nukluësse geneem omdat dit

in 'n sekondêre semantiese konfigurasie tot die direk voorafgaande gebeure-woorde staan. Mathetai in item 1, wat ook 'n gebeure-woord is, is nie as 'n aparte nukluêre struktuur geneem nie aangesien dit in 'n primêre semantiese konfigurasie (onmiddellike agent) tot epreuthesaa staan. Die afbakening van nukluêre strukture is dus redelik gekompliseerd omdat daar van transformasies gebruik gemaak word. Tog kan die afbakening telkens gemotiveer word binne die teoretiese uiteensetting wat Nida (1975:37-65) daarvan gee.

5.2 VERHOUDINGS TUSSEN DIE ANALISE-EENHEDE

Die vasstelling en benoeming van die semantiese relasies tussen die analise-eenhede is in twee van die vier metodes onder bespreking nie deel van die teoretiese uiteensetting van die metode nie. Dit is slegs in die geval van SSO en NSO wat hierdie vasstelling en benoeming binne 'n sisteem geskied. Volgens die sisteem van NSO kan daar 19 soorte semantiese relasies tussen stellings bestaan (Nida et al 1983:102-103). Deur nukluêre strukture binne hierdie sisteem te toets, kan elke verhouding benoem word.

In die geval van SSO word die verhouding tussen die analise-eenhede (die sintaktiese komponente) sintaktiese funksies genoem. Van Rensburg onderskei 10 sintaktiese funksies, nl. Genoemde, Koppeling, Handelende, Handeling, Behandelde, Betrokkene, Onverbondene, Byvoeging en Bepaling (Van Rensburg, 1982:28-38, 1985:3). Die vernaamste kritiek teen hierdie definisies is dat dit nie konsekwent sintakties is nie, maar 'n vermenging van sintaksis en semantiek (kyk Du Toit 1983, Riekert, 1983 en Thom 1983). So byvoorbeeld word K18.9 aangedui as 'n Behandelde by K18.6. Dit is egter 'n suiwer semantiese benoeming wat op grond van 'n transformasie van die sin tot 'n aktiewe sin op die dieptestruktuur gemaak is. Sintakties gesproke is eksousia die onderwerp van edothe omdat die enkelvoudsvorm daarvan kongruer met die uitgang van die werkwoord (kyk Nida, 1975:37).

Die geldigheid van kritiek soos hierdie het Van Rensburg daartoe gebring om sy terminologie te wysig. In plaas van die 10 funksies van vroeër, onderskei Van Rensburg (1986:9) nou 13 sintaktiese funksies, naamlik, (1) Onderwerp by koppelwerkwoord, (2) Koppelwerkwoord, (3) Kopula-predikaat, (4) Onderwerp by die aktiewe werkwoord, (5) Werkwoord (aktief), (6) Voorwerp, (7) Onderwerp by passiewe werkwoord, (8) Agent by passiewe werkwoord, (9) Werkwoord (passief), (10) Indirekte voorwerp, (11) Onverbondene, (12) Byvoeging, en (13) Bepaling. Deur hierdie tradisionele sintaktiese terme te gebruik, word baie van die kritiek teen die metode inderdaad ondervang maar daarmee is die nuttheid en uniekheid van die metode waarop aanvanklik aanspraak gemaak is, ook daarmee heen. Daar kan dus nouliks meer van 'n nuwe sintaktiese teorie of model gepraat word. Wat wel bruikbaar kan wees, is die wyse van uiteensetting van die sintaktiese verhoudings tussen die elemente in die sin.

Uit hierdie analise blyk ook duidelik watter geweldige klomp detail SSO bevat. Dit het byvoorbeeld baie langer geneem om die perikoop volgens SSO te ontleed as wat al drie die ander analyses saam geneem het! Indien die doel van SSO 'n semantiese analise van 'n perikoop is - waarop die metode wel aanspraak maak - kan 'n mens uit die resultaat van hierdie vier analyses duidelik sien dat hierdie moeisame proses nie nodig is nie.

Aangesien SSO sowel as DA berus op 'n sintaktiese uitgangspunt, kan die *kal idontes auton slegs by prosekunesan* gekoppel word en nie ook by *hoi de edistasan* nie (vs 17). Volgens semantiese oorweginge is die deelwoordfrase egter kwalifiserend by beide die daaropvolgende twee stellings. In die geval van GSO en NSO kon dit ook so aangedui word. Deur dus op die basis van sintaktiese onderskeidings 'n semantiese analise te probeer doen, kan sekere semantiese relasies nie aangedui word nie, tensy 'n mens nie meer konsekwent sintakties te werk gaan nie.

5.3 VERHOUDINGS TUSSEN GROTER EENHEDE

Ook op hierdie verdere fase bied die sisteem waarmee in NSO gewerk word die voordeel dat die verhoudings op hierdie vlak ook daarvolgens benoem kan word. Ter wille van 'n illustrasie hiervan, word die relasies tussen die groter eenhede in die perikoop wat ontleed is, hier gegee:

Items 9-10 (die versekering wat Jesus gee) staan in 'n basis-gevolgtrekking relasie tot items 11-16 (die opdrag wat Jesus gee). Items 9-16 as geheel staan dan weer in 'n additief verskillend: logies-opevolgende relasie tot items 17-19 (die belofte wat Jesus gee). Items 9-19 staan in die semantiese relasie van inhoud tot items 6-8 (nl. dit wat Jesus sê). Items 1-5 staan weer in die relasie van toneelskikking (omstandighede) t.o.v. items 6-19 (Jesus se optrede).

Op hierdie wyse is die diskoers beskryf volgens dieselfde sisteem as wat die verhoudings tussen die analise-eenhede op 'n vroeëre vlak beskryf is. Die feit dat dieselfde sisteem waarmee in 'n vroeëre fase gewerk is, ook in hierdie verdere fase gebruik word, is 'n besondere winspunt van NSO.

In die geval van GSO is die groter eenhede wel aangedui en opskrifte gegee (i-iv), maar die verhoudings tussen hierdie groter eenhede is nie benoem nie.

In die geval van DA behoort die verhoudings tussen die klusters en perikope ook aangedui en benoem te word (soos Louw, 1979) dit gedoen het. Tog geskied dit, net soos die vorige fase, intuïtief en nie binne 'n sisteem nie.

Die benoeming van verhoudings op hierdie vlak word wel in SSO gedoen. Maar op hierdie punt werk SSO volledig semanties. Die koppeling van bv. K17.1-18.5 as ondergeskik aan K16.3 en K19.2-20.7 as ondergeskik aan K18.6, is suiwer semanties gemotiveerd. Tussen die SSO en die

visuele voorstelling van die gedagte-opbou, bestaan daar 'n lakune. 'n Mens sou net so goed by dieselfde visuele voorstelling uitgekom het as jy uit die staanspoor met byvoorbeeld die kolon gewerk het en nie met die volledige sintaktiese detail soos hier gedoen is nie. Verder is dit 'n probleem dat die volgorde van wat in die Griekse teks gegee is, op bepaalde punte in die visuele voorstelling verbreek is. Sake soos vooropstelling en agteropstelling, wat juis besondere kragtige kommunikasietegnieke is, gaan dus verlore in die finale voorstelling van die gedagte-opbou.

5.4 EKSPLSIETHEID VAN BEGRIPPE

In die geval van DA is die begrippe waarmee gewerk word tot 'n redelike mate eksplisiet gemaak. Die uiteensetting wat Du Toit 1977 van die kolon gee, slaag daarin om die saak duidelik te stel. Wat presies 'n kluster is en hoe verhoudings tussen die klusters benoem moet word, bly egter vaag. Waarskynlik is dit toe te skrywe aan die induktiewe wyse waarop die DA op hierdie vlak te werk gaan. Die beginsel waarop 'n kolon-analise berus, is redelik maklik onderrigbaar. Op die verdere vlakke raak die saak egter vaag en moeiliker onderrigbaar. Dit is egter hier waar die metode oop is en geleentheid bied vir kreatiwiteit om die semantiese verhoudings sonder sisteemdwang te presiseer en te beskryf. Dit vereis egter 'n bepaalde insig en vaardigheid en daarom onderrig dit redelik moeilik.

SSO munt uit as die metode wat die begrippe waarmee gewerk word, die volledigste en die duidelikste uiteensit (vgl Van Rensburg, 1982). Ten spyte van hierdie baie noukeurige verduideliking van die begrippe, is die onderskeidings waarmee aanvanklik gewerk is egter problematies. Met die gebruik van die tradisionele sintaktiese terme in die jongste tyd, is die metode duideliker en dus ook bruikbaar. Die metode is maklik onderrigbaar wat die sintaktiese analise betref. Die verdere fases

onderrig net so moeilik as die verdere fase van DA. Trouens, in hierdie verdere fases is daar geen verskil tussen DA en SSO nie.

Die begrippe waarmee GSO werk is tot op hede nog nie eksplisiet gemaak nie. Dit is nie duidelik wat met "werkwoordstuk" bedoel word nie, die begrippe "intrinsiek" en "implisiet" wat gebruik word om tussen verskillende soorte struktuurmerkers te onderskei, is baie vaag, en, die identifisering en benoeming van die relasies tussen die analise-eenhede, geskied intuïtief. Die vaagheid van die begrippe waarmee in GSO gewerk word is dan ook die rede waarom Coetzee se eie analise as illustrasie gebruik is. Vanweë die feit dat die metode nie op 'n teoretiese basis staan nie, is dit waarskynlik vir die nie-taalkundige 'n eenvoudiger manier om met 'n teks te werk as die ander metodes onder bespreking. Linguistiese presisie word nie verwag nie.

NSO se begrippe is goed beskryf en dit is ook die enigste van die vier metodes wat werklik op internasionale vlak erkenning geniet. Al is die nukleêre struktuur breedvoerig omskryf in Nida (1975) bly dit die mees gekompliseerde analise-eenheid waarmee in hierdie vier metodes gewerk word. Dit is waarskynlik daaraan toegeskryf dat dit uit die staanspoor met semantiese onderskeidings werk - en die semantiek is sonder twyfel die mees gekompliseerde deel van die taalkunde. Dit is egter die enigste metode wat die sisteem waarmee semantiese relasies benoem word, eksplisiet gemaak het. Dit is egter ook juis hier waar die probleem lê. Dit is nie noodwendig te sê dat alle semantiese verhoudings in terme van die gegewe relasies uitgespel kan word nie en deur so streng binne 'n vooraf-uitgewerkte sisteem te werk, is dit 'n wesenlike gevaar om in 'n vorm van sisteemdwang te verval. Wat die afbakening van analise-eenhede betref is hierdie metode moeilik onderrigbaar, maar wat die benoeming van die verder fases van analise betref, onderrig dit redelik maklik.

6. TOEPASSINGSVLAKKE

In die lig van die hele uiteensetting, kan die moontlike toepassingsvlakke van die vier metodes onder bespreking soos volg aandui word:

DA is baie geskik vir 'n diskoersanalise van 'n teks. Dit is tot 'n groot mate beproef en in die Suid-Afrikaanse konteks ook redelik geëk. Du Toit (1981:3) maak egter 'n geldige punt as hy sê dat DA by diskursiewe tekste vrugbare resultate oplewer maar dat dit in die geval van narratiewe tekste minder bevredigend is.

SSO is baie geskik vir die onderrig van Griekse sintaksis aan studente - mits daar met erkende terminologie gewerk word. In die geval van lang en sintakties gekompliseerde sinne, is die metode ook bruikbaar om die sintaktiese verhoudings duidelik aan te toon en op 'n redelik duidelike wyse voor te stel. Vir die doel van 'n diskoersanalise bied dit niks meer of anders as DA nie - hoewel dit dan met 'n ander naam benoem sal moet word. 'n Suiwer sintaktiese benadering, kan nie oor sinsgrense heen beweeg nie.

GSO is baie geskik vir 'n vinnige en eenvoudige manier om die opeenvolging van elemente in die diskoers bloot te lê. Vanweë die feit dat die begrippe waarmee gewerk word nie eksplisiet gestel en linguisties gefundeer is nie, is die metode minder geskik vir wetenskaplike werk. As hulpmiddel vir die predikant in sy preekvoorbereiding is dit nuttig.

Vir die doel van 'n suiwer semantiese analise van 'n perikoop is NSO baie geskik. Die breed uitgewerkte teorie waarop dit berus, maak dit op sekere vlakke die mees gekompliseerde metode van die vier. Juis om daardie rede is dit 'n baie geskikte metode om te gebruik vir wetenskaplike analise van die semantiese struktuur van tekste.

In hierdie vier metodes het die Nuwe-Testamentiese wetenskap vier bruikbare gereedskapstukke - maar dan nie 'n hamer, 'n saag en 'n skroewedraaier nie, maar eerder vier soorte hamers.

BIBLIOGRAFIE

COETZEE, J.C. 1983. Gedagtestruktuurontleding en basiese struktuurpatrone. (Illustrasie-materiaal vanuit die Nuwe Testament) Ongepubliseerde klasdikaat, PU vir CHO.

COETZEE, J.C. 1985. Gedagtestruktuurontleding van die Heilige Skrifte. Ongepubliseerd. (Lesing gelewer voor die GNTWP.)

COMBRINK, H.J.B. 1985. Op die breuklyn met die Skrif, in D.J. Louw (red) Op die breuklyn. 'n Feesbundel saamgestel ter herdenking van die 125-jarige bestaan van die Teologiese seminarium Stellenbosch. Kaapstad: N.G. Kerk-Uitgewers.

DE BEER, C.S. 1985. Representasie en disseminasie. Tydskrif vir Literatuurwetenskap 1(3):1-9.

DEIST, F.E. 1978. Ope vrae aan die diskoersanalise. NGTT 19:260-271.

DE KLERK, B.J. 1983. Die gesag van die prediking van die Nuwe-Testamentiese briewe. Ongepubliseerde Th.D.-proefskrif, PU vir CHO.

Discourse analysis of the Greek text of Matthew 1-13. 1977. Addendum to Neotestamentica 11. (The structure of Matthew 1-13).

Discourse analysis of the Greek text of Matthew 14-18. 1982. Addendum to Neotestamentica 16. (Structure and meaning in Matthew 14 -28.

DU TOIT, A.B. 1981. Strukturele eksegesi en die Suid-Afrikaanse Redevoeringsanalise - enkele opmerkings aan die hand van Van Iersel se analise van die Emmausverhaal. Skrif en Kerk 2:3-14.

DU TOIT, A.B. 1984. Die vasstel van 'n perikooptema. 'n Eksegetiese oefenloopie met die oog op die prediking aan die hand van Filippense 3:1-16. Lesing gelewer tydens 'n Predikante Kursus aangebied deur die Buro vir Voortgesette Onderwys van die RAU. (Ongepubliseerd).

DU TOIT, H.C. 1977. What is a colon? in *Discourse analysis of the Greek text of Matthew 1-13 Addendum to Neotestamentica 11: The structure of Matthew 1-13.* (p1-10).

DU TOIT, H.C. 1983. Enkele probleme in verband met Van Rensburg se sintaktiese analise in *Van Rensburg 1983:12-15.*

HAWKES, T. 1977. *Structuralism and Semiotics.* London: Methuen.

LATEGAN, B.C. 1984. Current issues in the hermeneutical debate. *Neotestamentica 18:1-17.*

LEE, S.M. 1984. *The Holy Spirit in the Johannine writings.* D.Th.-proefskrif, PU vir CHO. (Ongepubliseerd).

LOUW, J.P. 1976. *Semantiek van Nuwe-Testamentiese Grieks.* Pretoria.

LOUW, J.P. 1982. *Semantics of New Testament Greek.* Philadelphia: Fortress. (Semeia Studies).

NELL, I.A. 1985. *Stilistiese tegnieke in die Filippensebrief.* Ongepubliseerde MA-verhandeling, UOVS.

NIDA, E.A. 1975. *Exploring semantic structures.* Munchen: Wilhelm Fink Verlag.

NIDA, E.A., J.P. Louw, A.H. Snyman & J. van W. Cronjé. 1983. *Style and discourse. With special reference to the text of the Greek New Testament.* Kaapstad: Bybelgenootskap.

RIEKERT, S.J.P.K. 1982. The narrative coherence in Matthew 26-28. *Neotestamentica* 16:118-136. (Structure and meaning in Matthew 14-28).

RIEKERT, S.J. 1983. Gedagtes na aanleiding van Fika van Rensburg se ontwerp van 'n eksegetiese metode ... in Van Rensburg, 1983:9 -11

SWANEPOEL, J. 1986. "Literêre analise van die Nuwe Testament". *Koers* 51(3):

VAN RENSBURG, 1982. Die ontleding van sintaktiese struktuur in die Griekse Nuwe Testament. Die ontwerp van 'n metode, geïllustreer met Romeine 8. Frankfort: Fiksona.

VAN RENSBURG, F (red.) 1983. Evaluering van Prof Fika van Rensburg se metode van sintaktiese struktuurontleding deur Suid-Afrikaanse Nuwe Testamentici. Potchefstroom: Dept Sentrale Publikasies, PU vir CHO. (Diktaat S216/83).

VAN RENSBURG, Fika. 1985. Sintaktiese struktuurontleding as metode van teksontleding. Lesing gelewer voor GNTWP. Ongepubliseerd.

VAN RENSBURG, Fika 1986. Leer Grieks lees. *Grammatika*. PU vir CHO: Departement Grieks.

THOM, J.C. 1983. 'n Kritiese evaluering van dr. Fika van Rensburg se metode van sintaktiese struktuurontleding in Van Rensburg 1983:1-4.

VENTER, C.J.H. 1985. Die Pauliniese paraenese in Romeine 12-15 - 'n eksegetiese studie. Th.D.-proefskrif. PU vir CHO. (Ongepubliseerd)

VORSTER, W.S. 1977. 'n Ou Boek in 'n nuwe wêreld - gedagtes rondom die interpretasie van die Nuwe Testament. Pretoria: Unisa.

VORSTER, W.S. 1983. De structuuranalyse in A.F.J. Klijn (red) *Inleiding tot de studie van het Nieuwe Testament*, p127-152. Kampen: Kok.